

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. jutraj.
 Posamične števe se prodajajo po 3 nvr. (6 stot.) v mnogih
 tobakarnah v Trstu in okolici: Gorici, Kranju, Št. Petru,
 Postojni, Sežani, Nabresini, Sv. Luceji, Tolminu, Ajdov-
 ščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 nvr. (10 stot.).
 GLASILA SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1
 kolone. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm,
 smernice, zahvale, poselavice, oglasi denarnih zavodov po
 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka
 nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, naj-
 manj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave
 „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.
 Plačljivo in uitojljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na na-
 ročbe brez dopolnane naročnine, se uprava ne ozira.
 Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: za
 celo leto Kren 5-20, za pol leta Kren 3-10.
 Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepranko-
 vana pisma se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo.
 Naročnino, oglaševanje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.
 UREDNIŠTVO: ulica Georgije Galati 18 (Narodni dom)
 Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik
 konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“
 vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica
 Georgije Galati št. 18.
 Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Cesar v Budimpešti.

BUDIMPEŠTA 12. Po dvehurnem mini-
 sterskem svetu se je grof Khuen-Hedervary
 podal v kraljevo palačo, kjer ga je cesar
 vsprejel v posebni avdijenci.

Poset cesarjev v Bosni.

SARAJEVO 12. Danes predpoludne je
 imel občinski svet izredno sejo, da sklepa
 o odredbah za cesarjev vsprejem. Občinski
 svet je enoglasno ob velikem navdušenju
 dovolil za slovesni vsprejem cesarjev
 100.000. K. Občin. svet je nadalje v spomin
 na izredni zgodovinski dogodek, da pride
 po 500 letih zopet en vladar v Bosno,
 sklenil na občinske stroške ustanoviti
 pobiljševalnico za otroke in delavski
 dom.

SARAJEVO 12. „Večerni Sarajevski
 List“, „Muselmanska Sloga“ in „Bosnische
 Post“, tolmačijo velikim zadovoljstvom pri-
 hodnje potovanje cesarja Frana Josipa v
 Bosno in Hercegovino ter povdarjajo pri tem
 politično važnost.

BELIGRAD 12. Tukajšnji politični krogi
 so sprejeli povsem hladno potovanje cesarja
 Fran Josipa v Bosno in Hercegovino. Sma-
 tra se isto kot naravno posledico aneksije
 in zaključek dogodkov iz leta 1908 in 1909.
 Listi bilježijo fakt brez vsakega kome-
 ntarja.

Edino „Politika“ piše precej ojstro o
 obisku.

Seja „Slovanske enote“.

Češki agrarci za rešitev narodnostnega
 vprašanja.

DUNAJ 12. „Slovanska enota“ je imela
 danes sejo, v kateri se je vzelo z obžalo-
 vanjem na znanje izstop čeških radikalcev
 iz „Enote“. Glede češko-nemških spo-
 razumnih konferenc in naznanil predsednik
 posl. Udržal da se je šlo za povsem neob-
 vezne dogovore. Predsednik je napravil, da
 bo klub češko-agrarnih poslancev po po-
 svetovanju z izvršnim odborom stranke
 stavil „Slovanski enoti“ predloge glede re-
 šitve narodnostnega vprašanja.

Hrvatski sabor.

ZAGREB 12. Zbornica je pričela gene-
 ralno debato o zakonskem načrtu volilne
 reforme. Debatu je otvoril ban dr. Tomašić,
 ki je ob 2.30 povzel besedo.

Strosmajerjev naslednik.

ZAGREB 12. Kakor se govori, se bo
 vršila inštalacija novega djakovskega škofa
 Ivana Krapca dne 29. junija. Tekom vče-
 rajšnega dne je sprejel škof Krapac mnogo
 duhovnikov, ki so mu čestitali. Na en po-
 zdravni nagovor je škof rekel med drugim:
 „Zadovoljen sem z malim in obrnil bom
 vse svoje dohodke za cerkvene in domo-
 ljubne namene. Sodi se me v javnosti sploh
 krivo. Nisem bil namreč nikdar sovražnik
 naše Hrvatske domovine, katero sem vedno
 iz srca ljubil. To dokazem kot škof djakov-
 ski. Prizadeval si bom z dobrotelnimi čini
 za vero in domovino škofa Strosmarja ne-le
 posnemati, ampak, ako le mogoče, celo pre-
 kositi.“

Navzoči so pozdravili te besede z ži-
 vahnimi: Živio-klici!

PODLISTEK.

Jurkica Agićeva.

Povest.

Hrvatski spisatelj Ks. Šandor-Gjalski. - Prevaj Fr. Orei

Pred cerkvijo je Ruprecht čkal nadzor-
 nik, gospod inženir Resnič. Bil je visok,
 silno močan človek. Beli, tolsti obraz, brez
 ostrih potez, in dolga, rujava brada sta pri-
 čela, da je germanškega pokoljenja ter da
 ljubi pivo. Ni se držal mogočno in z njega
 ni odsevala okorela birokracija. Nasprotno,
 njegova zakrpana suknja in oguljene hlače
 — so kazale na vnanjo nemarnost kakega
 modroslovca, ali z njegovega obraza ni bilo
 čitati ne jedne poteze moža — filozofa. Od
 nekaj že je bil on krajni šolski nadzornik
 v Pazarinčih, takoj po uvedbi novega šol-
 skega zakona, — kako da je ta služba
 padla nanj, težko bi bilo uganiti še danes.
 Bil je sicer v Pazarinčih predsednik vseh
 društev, zabavnih in nezabavnih, pak naj-
 brže da so ga iz tega razloga imenovali
 tudi šolskim nadzornikom. Ljudje, ki se niso
 strinjali z nazori Pazarinčanov, so se —
 seveda — čudili, da je Ruprecht, kjer-koli
 bodi, predsednik ter se niso mogli prepri-
 čati, da bi bil kar vstvarjen za tako službo.
 Znali so, da Ruprecht ne zmore niti par
 besed: cel antipod Demostenu; omrzil se

Afera Pattai - Breiter.

DUNAJ 12. Posl. Breiter, ki ga je
 predsednik zbornice poklical na red na
 koncu seje, je objavil v listih na predse-
 dnika odprto pismo, v katerem mu po ovin-
 kih grozi, da ga bo oklofotal. Z radoved-
 nostjo se pričakuje, kaj bo Pattai odgovoril.
 Ni izključen dvoboj.

DUNAJ 12. Predsednik Pattai je naložil
 posl. Pautzu in Stoelzlu, naj zahtevata od
 Breiterja zadoščenje. Pattai je dobil od po-
 slancev mnogo pism, v katerih ti obžalu-
 jejo vedenje Breiterjevo.

SPREMENBA NA ANGLEŠKEM PRE-
STOLU.

LONDON 12. Kralj, kraljica in kraljica-
 mati ter druge knežje osebe so se danes
 vdeležili kratke službe božje, ki jo je opravi-
 l nadškof Canterburyjski ob mrtvaškem
 odru kralja Edvarda.

LONDON 12. Truplo kralja Edvarda so
 sinoči položili v krsto, ki je izpostavljena v
 prestolni dvorani.

LONDON 12. Obe zbornici parlamenta
 se sestanejo dne 17. t. m., da vsprejmete
 truplo kraljevo, ko je prepeljejo v Westminster.

ATENE 12. Kralj Juri in prestolona-
 slednik Konstantin sta odpotovala v London
 da prisostvujeja pogrebniemu sprejemu kra-
 lja Edvarda.

LONDON 12. Medicinski list „Lancet“
 je priobčil o boleznih umrlega kralja avten-
 tičen opis, ki ga je prejel od njegovih
 zdravnikov. Neglede na dejstvo da se je
 kralj v Parizu prehladil, vsled česar se je
 potem v Biarritzu razvila bronhitis, ne vse-
 buje spis nič novega. Bolezen je trajala de-
 set dni in bolnik je moral več dni prebiti v
 postelji. Da je bil kralj v Biarritzu v po-
 stelji, to ni bilo doslej znano. Govorilo se
 je vedno, da ne sme iti iz sobe.

Katoliki in kraljeva prisega.

LONDON 11. Kralj in vlada sta skle-
 nila predložiti parlamentu zakonski načrt,
 s katerim naj se menja formula kraljeve pri-
 sege na ustavo povodom spremembe na
 prestolu. Ta sprememba bi se imela izvršiti
 iz pravičnega obzira nasproti katoliškemu
 delu prebivalstva, ki se je z dosedanjim for-
 mulo prisage čutilo zapostavljenim in raz-
 žaljenim.

Iz italijanske zbornice.

RIM 12. Zbornica je na svoji današnji
 seji izvolila poslanca Girardi-ja in Carmine
 podpredsednikoma.

Italijanska eskadra v Baru.

BENETKE 12. Prva divizija italijanske
 srednjemorske eskadre je odpelovala v Bar.
 Z eskadro je odpotoval tudi princ Vi-
 demski.

Novi potresni sunki v Kostariki.

SAN JOSE (Kostarika) 11. Včeraj in
 danes je bilo čuti tukaj več precej močnih
 potresnih sunkov. Na tisoče prebivalcev je
 ostavilo mesto.

Otvoritev novega hotela v Poreču.

POREČ 12. Danes je bil slovesno
 odprt nov hotel „Riviera“, ki ga je zgra-
 dila delniška družba Riviera. Otvoritveni
 slavnosti so prisostvovali deželni glavar dr.

jim je, ker ni mogel trpeti domačinov ter
 dajal prednost tujcem, a — reve — niso
 pomislili na to, da Ruprecht je stalen gost
 gostilne, najbolj dokaz družbene poštivo-
 valnosti, a da gostilničar uprav Ruprechtu
 na čast toči na društvenih zabavah dobro
 pivo in da le njemu na ljubo prihajajo na
 zabave vsi oni, ki se zanimajo za čašo
 dobrega piva. A naposled vspeh vstopnine
 in dobro pivo — to so momenti v življenju
 Pazarinčanov.

Stepančanov je predstavil Jurkico. Ruprecht
 se je nerodno priklonil z zgornjim životom,
 leno prijel za klobuk ter nekaj zamrmral.
 Jezilo ga je, da Jurkica ni čakala v toliko,
 da jo zapriseže on. Čutil se je s tem poni-
 žanega. Takoj zjutraj, ko se je na tgu
 sestel s Stepanovičem (v petek je bilo, pa
 so Pazarinčani hodili na trg po ribe) jezil
 se je radi tega. „Taka arogantna mestna
 mladina misli, da vsakdo, ki ni meščan, je
 ničla v človeški družbi, da se mora vse
 urejati po želji take nacifranke. Sodi, da mi
 nemeščani smo le na pol ljudje, s katerimi
 se lahko postopa po volji. Pa še nekaj!“ —
 opozoril ga je Stepanovič. „Upravitelj je iz
 lastnega nagiba odredil tako.“ Ruprecht je v
 sobi vzplamtel še ljujeje. Prebledel je in
 mali, vodeno-plavi očesi sta mu zabesneli.
 Rekel ni ničesar, ampak le zakašljaj. Žuniča
 ni mogel trpeti. Dokler je bil Žunič še na-
 vaden pisar, ni Ruprecht prikrival svojega
 nasprotstva do njega, ali odkar je bil ime-
 novan tajnikom, upraviteljem ter pričakoval
 dan na dan imenovanja podžupanom, iz-

Rizzi z vsemi deželnimi odborniki, okrajni
 glavar Murat, kakor zastopnik namestništva
 vladni svetnik Mauthner kakor zastopnik
 pomorske vlade ter zastopniki vojaških
 oblastnij. Po otvoritvi je bil slavnosten
 banket

Proračunski odsek.

DUNAJ 12. Proračunski odsek je raz-
 pravljaj danes o ministerstvu javnih del,
 Govoril je minister Ritt.

Eksplozija v rudniku. — 130 oseb
zasutih.

MANCHESTER 12. V Whitehavenu je
 prišlo do eksplozije v tamošnjem rudniku.
 Za čase eksplozije se je nahajalo v rudniku
 130 oseb. Kljub temu, da je delala rešilna
 družba celo noč, se je vendar posrečilo
 spraviti na dan do jutra le štiri delavce.
 Bati se je, da so vsi drugi mrtvi.

Govor drž. poslanca dr. O. Rybářa

na razpravi o reformi poslovnika v seji zbornice poslancev
dne 10. maja 1910.

Stališče nasproti reformi poslovnika.

Visoka zbornica! Naše stališče nasproti
 reformi poslovnika je dano prav za prav
 samo po sebi. Potem, ko smo v decembru
 pritrdili predlogu Krek-Kramarčevemu, ki je
 začasno uvel reformo poslovnega reda, bilo
 bi od naše strani nelogično, ako bi naspro-
 tovali zakonskemu načrtu o reformi poslov-
 nika. Vzlic temu so nam Nemci otežkočili
 potezanje za reformo poslovnika, ko je
 jeden njihovih voditeljev, in sicer g. tovariš
 Weidenhoffer, v zadnji seji hotel reformo
 poslovnika spojit z nekim vprašanjem, ka-
 terega rešitev v smislu, nasvetovanem po
 njem, je za nas jednostavno nevsprejemljiva.
 Gospod dr. Weidenhoffer bi hotel namreč
 hkratu z reformo poslovnika uvesti tudi

nemški razpravni jezik v parlamentu.

Res je sicer, da so se iz nemškega ta-
 bora samega oglašali pomisleki — in sicer
 je bil tovariš dr. Steinwender, ki je izjavil,
 da o tem vprašanju niso v zvezi se raz-
 pravljali in še manje sklepali o tem; ven-
 dar je znano, da se velik del Nemcev z
 vsemi močmi zavzemlje za nemški razpravni
 jezik in da od uvedanja nemškega razprav-
 nega jezika pričakujejo tudi ureditev razmer
 v parlamentu.

Mi smo že izjavljali o raznih prilikah,
 da nemškega razpravnega jezika absolutno
 ne moremo vsprejeti, marveč da bi ga mo-
 rali smatrati kakor casus belli. Da, jaz bi
 izjavil celo — in domnevam si, da sem v
 soglasju z vsemi nenemškimi poslanci v tej
 zbornici — da v slučaju, ko bi se v tej
 zbornici našla večina, ki bi sklenila nemški
 razpravni jezik, ne bi se nijeden nemški
 poslanec posluževal drugega nego
 svojega materinega jezika. (Živahno pri-
 trjevanje). Mi priznavamo sicer brez dru-
 zega, da je gotovo vspešno in oportuno
 za sporazumevanje, ako se poslužujemo
 enega skupnega jezika, ali absolutno ne mo-
 remo dopustiti, da bi se nam ta jezik dikti-
 ralo. Absolutno ne moremo dopustiti, da bi

se nam nastavljal Gesslerjev klobuk, pred
 katerim bi se morali klanjati; absolutno ne
 moremo dopustiti, da bi moral vsaki kandi-
 dat za državni zbor polagati poprej zrel-
 lostni izpit iz nemščine. Dobrovoljno se
 bomo tudi v naprej posluževali nemškega
 jezika, kakor smo se ga večinoma poslužev-
 vali tudi doslej. Sili v tem pogledu pa se ne
 uklonimo nikdar in mi svetujemo Nemcem
 le to, naj v svojem lastnem interesu odne-
 hajo od tega postulata, ako hočejo ohraniti
 centralni parlament. Kajti, gospoda moja,
 stvar nima le tega praktičnega pomena, da
 po določenju nemščine kakor razprav-
 nega jezika kandidatje, ki ne znajo nemški,
 sploh ne bi mogli priti v parlament, ampak
 ima še mnogo širši političen pomen! Potem
 bodo separatistična stremjenja nastopala še
 močnejše; bomo morali mi vsi, ki nismo
 Nemci, nastopati proti centralnemu parla-
 mentu. (Pohvala). V interesu Nemcev je
 torej, v interesu avstrijske državne ideje je,
 da se nam ne nastavlja Gesslerjev klobuk.
 (Živahno odobravanje).

Kdo je steber te države?!!

Gospod tovariš dr. Weidenhoffer je
 skušal utemeljiti svojo zahtevo tudi s tem,
 da je skušal predstavljati Nemce kakor
 ustanovitelje te države, kakor steber, na
 katerem sloni vse poslopje avstro-ogrske
 monarhije.

Tudi ta trditev priča o prevzetju, ki
 prav gotovo ni na mestu. Nočem kazati na
 to, da so do najnovejših časov ravno slo-
 vanska plemena, slovanski vojaki na vseh
 bojnih poljanah krvaveli za avstrijsko dr-
 žavno idejo, med tem ko so Nemci lepo
 sedeli tu na Dunaju ter izdelovali svoje
 dobre ali slabe vojne načrte; nočem opo-
 zarjati, da sta se kraljestvi Češko in Ogrsko
 po svobodnem dogovoru združili z dednimi
 deželami Habsburžanov... (Klic: Hrvatska
 tudi!)... da, tudi Hrvatska — to spada zgo-
 dovini.

* * *

učeno akademijo. Med drugim je govoril o
 vzvišeni nalogi šole in o ljubezni, ki jo mo-
 rajo učenci izkazovati napram svojemu učitelju,
 — „v tem slučaju napram učitelji, —
 ker učitelj je človeku prvi in največji
 dobronik; on je, ki vodi človeka iz teme
 neznanja k luči prosvete, znanja in dušev-
 nega poleta.“ — On je vzgojitelj, — tako
 je nadaljeval s posebnim povdankom, — a
 vi, cenjena koleginja, — pri tem se je z
 energično kretnjo obrnil k Jurkici, vtaknil
 kazalec v žep telovnika ter je, gledaje je
 naravnost v obraz, nadaljeval strogim gla-
 som: — a vi, cenjena koleginja — vi ste
 si izbrali ta sveti poklic, — prevzeli ste
 na-se težko nalogo; — pozne generacije še
 so v svojem napredku odvisne od dela, ki
 je zastavite v svojem poklicu. Pričakujem...
 — pričakujeva... skupno z navzočim gospo-
 dom nadzornikom, da vam bo ta cilj vedno
 blestel pred očmi. On — gospod nadzornik
 — vas je danes uvedel v šolo, a jaz vam
 izročam — te drage otročice, — in iztegnil
 je pri tem roko čez klopi. Se bi bil govoril
 dalje, da se niso ti mali otročiči iz zadnjih
 klopi sprli tako, da je prišlo do glasnega
 joka. To je povzročilo, da je Stepanovič
 dovršil še svojim govorom, pa tudi Ruprecht
 želja je že bila, da odide. In tako so
 Jurkico uvedli v šolo. Ruprecht je odšel, a
 Stepanovič se je ustavil še v toliko, da je
 Jurkici oddal potrebne tiskovine za imenik
 in druge izkaze. Dočakala sta s tem deseto
 ure, dobo, ko je deca morala domov.
 (Pride še).

Narodna enakopravnost — zakon!!

Včasih kaže pač sklicevati se na zgodovino, ali mi se nahajamo v monarhiji, kjer je člen XIX. državnih temeljnih zakonov uzakonil enakopravnost vseh v monarhiji živčih plemen. Absolutno nedopustno je, da se hoče enemu narodu prepuščati privilegirano stališče in to na škodo drugih narodov. (Tako je!). Žal, da se je tudi zastopnik krščanskih socijalcev postavil na to stališče; tudi on je govoril o neki superiornosti Nemcev in je izvajal iz tega pravico Nemcev do vodilnega stališča Nemcev v tej monarhiji. Gospoda moja! Res je pač, da so Nemci doslej zavzemali tu v Avstriji privilegirano stališče, in res je tudi, da so do najnovijih časov nadkriljevali druge narode na kulturnem polju; ali, gospoda moja, je-li to naša krivda, ali pa ni morda zasluga Nemcev?!

Kako se nas je zanemarjalo!

V Avstriji se je vedno enostavno vladalo Nemcem na korist in na škodo Nemcev. (Odobravanje). Je-li morda naša krivda, da se je Dalmacija skozi eno stoletje zanemarjalo, je-li krivda Galicije in Bukovine, da sta bili tako zanemarjani v kulturnem in tudi gospodarskem pogledu? Francozi so bili v Dalmaciji le par let; le par let so bili na Kranjskem in sploh v tedanji provinciji Ilirski, a kaj vse so v teh par letih napravili iz teh po njih okupiranih provincij, a kaj je Avstrija, ki je 500—600 let posedovala to kraljevstvo in ki je od francoske okupacije sem poseduje zopet sto let, storila za te narode in za te kronovine sploh? Torej, gospoda moja, ni naša krivda, ako smo zaostali, ampak krivda je avstrijskih vlad in posredno tudi Nemcev, ker so ravno Nemci tvorili vlade. (Odobravanje). Da, stvar gre tako daleč, da, če smo se vendar vspeli, če smo vzlic temu kaj storili na kulturnem polju, smo storili to iz lastne moči, in sicer ne le brez podpore vlade, ampak naravnost proti vlad, proti pritisku od strani vlade in žnjo zvezanih Nemcev, kajti avstrijska vlada je do zadnjih časov vsa kulturna stremjenja, posebno Slovanov, skušala ovirati na vse možne načine, nastopala je proti njim in je tudi proti najmanjim prizadevanjem na kulturnem polju sovražno postopala. Torej, gospoda moja, tudi krščanski socijanci, v katerih imenu je govoril ekselencija dr. Gessmann, se ne smejo postavljati na visokega konja in ne smejo zahtevati za Nemce posebnih privilegijev, ako hočejo biti — krščani! In povedati treba tudi, da, čim se nas je do zadnjega časa tako zanemarjalo in smo sedaj siljeni nastopiti z zahtevami, se ne sme tega — kakor je storil to ravno ekselencija Gessmann — označiti kakor pretirano zahtevo. Že kolega dr. Kramar je to izjavo njegove ekselencije primerno ocenil in tudi naglašal, da to očitane sosebno proti nam Slovincem ni na mestu. Gospoda moja! Onemu, ki je sit, je jako lahko propovedovati vzdržljivost. Nemci imajo ravno že vse, oni so že nasičeni in zato jim ne treba stavljati zahtev. Mi pa, ki smo še na vseh poljih v pravem pomenu besede lačni, mi moramo naravnost zahtevati, mi moramo stavljati zahteve, ako hočemo živeti, če hočemo osigurati svojo ekzistenco za bodočnost. (Odobravanje). (Pride še.)

Utiš dr. Rybářevega govora.

Z Dunaja nam pišejo:

Govor, ki ga je izustil državni poslanec dr. Rybář na razpravi o reformi poslovnika zbornice poslancev dne 10. maja, je napravil vsestranski velik utiš in vseobče se priznava, da je bil to eden najboljših govorov na rešeni razpravi. Vsi pomembnejši dunajski listi so ga obširneje omenjali in so Rybářevim izvajanjem pripisovali važnost. Poseben utiš je napravil ta govor v slovan. strankah ne le radi tega, ker se govornik ni pustil strahovati od čeških radikalcev, ampak tudi zato, ker je izrekel resno in odkrito besedo na adresu Čehov sploh. Pozival jih je, naj bi iskali formule, da bi se njihova borba za državne pravo spravila v soglasje z borbo Slovencev za jezikovno ravnopravnost na podlagi narodne avtonomije. In zadovoljstvo moramo beležiti dejstvo, da se češki poslanci — izvemši seveda radikalce — in češki listi (razum radikalnih) najpohvalneje izražajo o Rybářevem govoru. Vsi uvidevajo, da je bilo skrajno potrebno, da je enkrat kdo nastopil proti terorizmu poslancev Čoha, Hajna, Lisija in družbe. „Narodni listy“ (glasilo poslancev Kramarja), „Čas“ (Masarykov organ), „Venkov“ (glasilo agrarcev) pišejo zelo pohvalno o tem.

Poleg Slovencev so tudi Malorusi zelo zadovoljni, da je Rybář opozarjal na nevarnost deželne avtonomije za narodne manjšine. Govori se, da so tudi Čehi pod utisom Rybářevega govora izražali željo, da bi prišli ob tem vprašanju se Slovenci do nekakega sporazumjenja, n. pr. v smislu, da bi se predložil v razpravo načrt okvirnega zakona, veljavnega za reševanje jezikovnega vprašanja v vsej državi. Čul sem, da bi celo nekateri pametnejši češki radikalci radi videli, da bi prišlo med Čehi in Jugoslavi do nekake izmenjave nazorov glede vprašanja avtonomije. Če bi prišlo do tega, in da bi slovanske stranke opustile golo negacijo ter se sporazumele o kakem pozitivnem programu — potem smemo biti zadovoljni

z vspehom dr. Rybářevega govora, čeprav se gospoda Čoh in Hajn malce jezita.

* * *

Dr. Rybářev govor je, kakor razvidno iz našega dunajskega poročila vzbudil v vseh političnih krogih splošno zanimanje.

Naš poslanec se je ob tej priliki dotaknil zelo delikatnega vprašanja, namreč vprašanja o češkem državnem pravu. Povedal je Čehom pogumno iz lica v lice, svoje mnenje o češkem državnem pravu in o posledicah, ki bi imelo uresničenje tega prava za Slovence.

Češki radikalni listi seveda niso zadovoljni z izvajanjem posl. dr. Rybářa. „Narodni Politika“, ki stoji radikalcem zelo blizu, pravi, da je imel dr. Rybář nesrečen dan, ker se je upal kritizirati češko državno pravo.

Drugi češki listi, se bavijo v prvi vrsti z lekcijo, katero je dr. Rybář dal radikalcem, s tem, da je obsodil njihovo politiko, ki Slovanom samo škodi.

„Narodni listy“ pišejo: „Slovenski zastopnik tržaške okolice, dr. Rybář, je dal danes takozvanim češkim radikalcem grenko, a zasluženo lekcijo. Povedal jim je brez strahu, da oškodujejo s svojim postopanjem ne samo slovansko solidarnost, ki je na tujih tleh neizogibno potrebna, temveč tudi jugoslovanske in češke interese. Ni zamolčal, da je Slovence zelo nemilo dirnilo, ko so narodni socijanci in češki radikalci klicali Slovincem in Hrvatom „pfuj“ in „sramota“, ker so ti v zmislu sklepa parlamentarne komisije „Slov. Enote“ glasovali proti predlogu posl. Čoha, naj bi se prvi čitanje predloge o spremembi poslovnika umaknilo z dnevnega reda.“

„Union“ piše: „Od ostalih govornikov so bila izvajanja dr. Rybářa iz Trsta zanimiva zlasti radi končnega pasusa, v katerem se je dotaknil postopanja čeških radikalcev v zadnji seji. Z bodočo ironijo je govoril o njihovi taktiki in odločno odbil „pfuj“ klice gospoda Čoha in tovarišev, s katerimi so obsuvali člene „Slov. Enote“, ker niso ti glasovali za predlog posl. Čoha. Naši radikalci so lahko spoznali iz besed jugoslovanskega govornika, kako neugoden utis je napravilo njihovo postopanje na slovanske poslance.“

Nemška šola na brionskih otocih.

Prejeli smo:

Spoštovani gospod urednik! Zelo me veseli kritika gosp. dopisnika na moj točni popravek. S tem se nama morda posreči, da vzbudiva večje interesovanje pri vseh puljskih rodoljubih za naše šolske želje. O brionski šoli samo še par vrstic. Gosp. K. (pusim imena, govorim o stvari) bo držal obljubo, ker to je njegov interes in šolskemu svetu je poslal že v začetku načrt, da se bo poučevalo tudi hrvaški in italijanski jezik. Kdo bo poučeval? Mislim, da ne bo to toliko težko! V Puli so hrvaške in italijanske šole. Mislim, da vsaki učitelj ali učiteljica rada prevzame za dobro plačo dva-ali trikratno poučevanje italijanščine, hrvaščine in ženskih ročnih del na brionski šoli! Gosp. L. ne bo poučeval teh jezikov, ker ni izprašan — ali pozna italijanščino in češčino. Otroci Nemci pa se ne bodo potujčevali, ker so jim stariši narodnjaki in govorijo doma svoj jezik.

Sedaj pa vprašanje: ako država v bodočem času prevzame šolo ali pa učitelja v svojo režijo? Tu ste me hoteli, ne gosp. dopisnik?! Jaz mislim, da ne! Saj pravi zakon, da mora biti poprečno 40 za šolo godnih otrok, da se ustanovi šola. Ali Vi, mi odgovorite: Pri nas je vse možno! Prav imate!

Svetujem pa to-le (jaz rad svetujem, žal, da se moje nasvete premalo uvažuje): italijanski gimnazij se s početkom bodočega šolskega leta podprži. Italijani so po dr. Rizižu obljubili prejšnjemu ministru za uk in bopocastje, da se poskrbi tudi za hrvaške šole v Puli. Do sedaj se o tem še nič ne čuje in — bog zna, če se bo — kompromis med strankami v Istri je še daleč! Zato naj uplivni moške zastavijo vse sile, da država plačuje učiteljstvo na družinski šoli v Puli, kakor je to storila v Trstu in Opatiji! Naj se naredi hitro prošnja, katero naj vsi stariši podpišejo, ker sedaj je za to najugodnejši čas.

Še nekaj v odgovor gospodu dopisniku. Kako država skrbi za Hrvate v svojih šolah? Do sedaj prav malo ali nič! Ali z bodočim šolskim letom se uvede hrvaščina obligatno za slovanske otroke na državni gimnaziji in realki. In tudi na drž. ljudski šoli se uvede v kratkem. Uplivne osebe delujejo za to na Dunaju. In še nekaj dobijo Hrvate v Puli na šolskem polju, ali to naznanim občinstvu, ko bo stvar dozorela. Še nekaj bi svetoval državnim poslancem, posebno dalmatinskim in hrvaškim delegatom (onim iz kraljevine): naj zahtevajo v delegacijah, da se uvede pouk hrvaščine za slovanske otroke na vseh šolah, pripadajočih c. in kr. mornarici!

Tako! Gospod dopisnik stisniva si prijateljsko roko! Čitković.

Podpora za Primorje v povzdigo živinoreje.

Dne 11. t. m. se je vršilo v poljedeljskem ministertvu na Dunaju posvetova-

nja o načinu razdelitve državne podpore za Primorje v povzdigo živinoreje. Tega posvetovanje se je udeležil iz Trsta g. Ivan Goriup kakor predsednik slovenske kmetijske družbe za Trst in okolice. To je bila prva oficijelna udeležba te družbe, odkar se je našim zastop. posrečilo izposlovati, da je bila družba vsprejeta v imenik oficijelnih kmetijskih korporacij. G. Goriup je povdarjal, da je za Trst določena podpora nezadostna in je izlasti opozarjal na sušo, ki je v zadnjih letih uničevala skoro vso krmo. Priporočal je, naj vlada nekoliko bolj poskbi za podporo živinorejcem, kar se je tudi obljubilo.

Tržaška italijanska kmetijska družba ni bila zastopana. Istotako tudi deželni odbor ni bil zastopan.

Dnevne novice.

Ustanovitev „Slovenske Straže“. — V sredo popoldne se je vršil v Ljubljani — kakor smo že poročali — ustanovni občni zbor novega obrambenega društva „Slovenska Straža“.

Nočemo razmotrivati o tem, je-li bila ustanovitev tega društva na mestu ali ne. Fakt je, da je čutila S. L. S. potrebo, da si proti „liberalni“ družbi sv. Cirila in Metoda ustanovi lastno obrambeno organizacijo. Ustanovitve se je udeležilo več delegatov iz obmejnih dežel.

Opravičeno smo pričakovali, da se bo na tem zborovanju govorilo o sredstvih in načinu, kako zaježiti sovražno naval Nemcev in Italijanov, a sodeč po govoru načelnika S. L. S. dr. Šusteršiča in drugih govornikov, gre tu v prvi vrsti za boj proti slovenskim „liberalcem“. Vsaj dr. Breclj iz Gorice je povdarjal, da treba na Goriškem prej uničiti slovenske liberalce, potem še le laške irredentiste.

(O ti nesrečna Pajer - Gregorčičeva zveza!)

Res čudno reševanje obmejnih Slovincem!

Mislili smo, da se bo na tem shodu povdarjalo narodno idejo, ono idejo, ki mora, ali bi morala združiti k skupnemu delu pristaše najrazličnejših strank in nazorov, da stoji le na narodnem principu. Če sploh kje, bi bilo na takem zborovanju na mestu povdarjati narodno idejo. A kaj smo slišali? Govorili so pač mnogo o krščanstvu in zvestobi do habsburške hiše, a naših najkruzejših sovražnikov, Nemcev in Italijanov, se ni niti omenjalo. Dr. Šusteršič je v svojem pozdravnem govoru povdarjal, da bo „Slov. Straža“ delovala na temelju dveh idej: krščanstva in zvestobe do Avstrije in cesarske hiše. Te ideje so sicer lepe, a mi dvomimo, da se bo samo na podlagi teh idej vzbujal v našem obmejnem ljudstvu slovenski in narodni čut do one mere, ki je potrebna za vspešen boj proti Nemcem in Italijanom. Tukaj bi bilo pač potrebno nekaj one toli obsovažene „absolutne narodnosti“, ki jo pri „Slovincu“ tako radi očitajo nam tržaškim Slovincem. Z jednim povdarjanjem krščanske in dinastične misli in še posebno na narodno-obrambenem delu pač Slovincem ne rešite, k večjemu jim s preziranjem narodne ideje še utrdite oni stoletni duh hlapčevstva, ki ga je, žalibog, še toliko med nami.

Toliko se nam je zdelo potrebno povedati po vtisih, ki smo jih dobili, čitajoč poročilo o ustanovitvi „Slov. Straže“. Ako pa bodo dejstva drugačna, ako se bo nova organizacija resnično bojevala proti potujčevanju našega ljudstva in dosežala pri tem delu tudi vspehov, bomo mi prvi, ki se bomo teh vspehov najbolj veselili.

Volitve v srbski cerkveni kongres. Iz Zagreba poročajo, da so volitve v srbski cerkveni kongres v Karlovcih končale s porazom srbske radikalne stranke. Srbska samostalna stranka bo imela brez dvoma večino. Med izvoljenimi poslanci so: predsednik hrvaškega sabora dr. Medaković, saborska poslanka Svetozar Pribičević in dr. Peleš ter „veleizdajnika“ brata Adam in Valerijan Pribičević.

Domače vesti.

Vremena Tržačanom so se zjasnila! Naša „temna točka“ je bila zadnje dni tako tužna, da smo že obupavali nad njeno „temno svetlobo“. No hvala bogu — danes smo rešeni te teme! Vreme se je res zjasnilo, a kar nam vzbujajo najboljše nade za bodočnost, je to, da so v Ljubljani nabrali že nad 3000 kron za to, da čimprej stalno razsvetle naš „temni“ Trst!

Mi smo hvaležni za vsako podporo v prosep slovenske stvari v Trstu, pa prišla od leve ali od desne. Če bi se pa imele te kronice uporabljati po intencijah znanega uovnega apostola „krščanstva“, a starega oznanjevalca brezverstva, ki nam je še nedolgo temu zatrjeval, da cerkve so primerne za konje in ki je (v neki gostilni) razlagal natančno svoje sv. pismo o rojstvu Odršenika; če bi se imele te kronice uporabljati — ne v priziganju narodne luči na tej baje temni točki — ampak za netenje plamena medsebojnega sovražstva in bojov po kranjskih uzorih: potem naj bodo gospoda v Ljubljani zagotavljeni, da se jim bo godilo istotako, kakor se je svoj čas zgodilo izvestnim gospodom iz Gorice, ki so nam prišli ponujati — „razsvetljavo“ po zakotnih prostorih.

Je pač tako: mi Tržačani smo trdoglavi in ostajamo raje v „temi“, nego da bi nam luč jemala vid, da ne bi več videli pred seboj jedino prave poti — izdatne slovensko-narodne brambe. Kako je že rekel nekdo nekoč: Tržačani so „hudiči“!

Herodejev sin.

Gospodarska zveza v Ljubljani — podružnica Trst — nam je bila poslala popravek na našo trditev, da nima slovenskega nadpisa na svoji zalogi v ulici Galatti. — Pripominjamo, da bi bili radi priobčili ta popravek, tudi da se ni vodstvo podružnice sklicevalo na tisti glasoviti § 19. tiskovnega zakona. Priobčili bi ga bili po zakonu — resnicoljubja in lojalnosti, ki nam velja tudi nasproti političnim drugomisljenikom.

Da pa prihajamo z obljubljenim odgovorom tako pozno — popravek je bil namreč priobčen že v izdanju od minule sobote —, je vzrok ravno ta, da smo se hoteli dobro obvestiti.

In sedaj odgovarjamo: Členi našega uredništva pasirajo dnevno po oni ulici, a nikdar niso opazili nobenega slovenskega nadpisa!

Pozvedovali smo pri mnogih drugih osebah, a vse so nam jednako zatrdile.

Se posebno smo povpraševali pri celi vrsti pismonošev, a njihove soglasne analogne izjave tehtajo tem več, ker je zaloga rečene podružnice ravno nasproti pošte.

Onega dne, ko nam je došel popravek v smislu, da je bil slovenski nadpis, a da so ga sovražniki pred nekoliko dnevi odnesli, smo se šli uveriti na lice mesta, ni-li morda na zidu kakov znak, ki bi kazal na tak tatinski čin, toda prav ničesar nismo opazili. Važna se nam zdi okolnost, da ni vodstvo podružnice potom časopisja obvestilo javnosti ter opozorilo oblasti o tem dogodku, kakor je pri nas v navadi in tudi važno in potrebno ob danih razmerah. Ne pravimo, da bi bilo moralo to storiti v našem listu; saj ima po mišljenju sorodnih listov na razpolago!!

To je naš odgovor.

Poskus zastupljenja po Hofrichterjevem uzorcu. Hladnik še vedno z vso odločnostjo taji, da bi bil on odposlal strupene kroglice. Glede Piacentinija, ki je izpovedal, da mu je Hladnik narekaval ono usodno pismo, se obdolženec izgovarja tako-le: „Morda je Piacentini sam sestavil to pismo in nameraval mojo mater zastupiti, da bi jo jaz podedoval, obogatel in bi potem z njim utrdil svoje tržaške zveze, pri čemer bi on profitiral“. Seveda bi bil to zelo čuden in maloverjeten izgovor. V Ljubljano sta Hladnika peljala dva policijska agenta, Miloh in Vovk. V drugem vozu se je peljala Hladnikova žena, ki je izstopila v Logatcu. Hladnik je hotel stopiti k oknu, da bi jo pozdravil, a agenta mu tega nista dovolila.

Policijski komisar dr. Mlekuš je še enkrat natančno preiskal Hladnikovo stanovanje v ulici Kandler št. 3, a našel ni ničesar.

Ko mene več ne bo... V korist družbe sv. Cirila in Metoda zavarovali so se zopet trije rodoljubi pri „Prvi češki splošni delniški zavarovalnici“ v Trstu za skupni znesek 2500 K. Hvala iskrena!

Velikodušen dar. V počeščenje spomina svojega strica, pok. Frana Žitko, je gosp. Anton Žitko izročil gosp. Ulčakarju, ravnatelju Tržaške pos. in hranilnice, 1000 kron.

To svoto sta gg. Žitko in Ulčakar sporazumno razdelila tako, da je „Trgovsko izobraževalno društvo“ prejelo 500 K, dva slovenska absolutna iz trgovske akademije pa ostalih 500 K.

Pokojni naš Frane bi, ko bi bil še med nami, gotovo odobral tako razdelitev, ki dela čast darovalcu gosp. Antonu in posredovatelju gosp. Ulčakarju.

Bog daj mnogo posnemovalcev na korist našemu revnemu narodu, v večem spomin pokojnikom in v čast darovateljem!

Izlet „Kola“ v Vipavo. Opozarjamo še enkrat, da bo odhod v nedeljo z vlakom, ki odhaja z državnega kolodvora ob 5. uri 55 m. jutraj. Če bi kdo zakasnil, se more odpeljati z brzovlakom preko Prvačine do Ajdovščine. Ta vlak odhaja ob 7. uri 30 m. jutraj.

Na koncertu „Pevskega in glasbenega društva“ iz Gorice na vrtu „Nar. doma“ v Puli se bo proizvajal naslednji vspev: 1. a) Vilhar: Slovenac in Hrvat, možki zbor; b) Hajdrin: Hercegovska, možki zbor. 2. Nedvéd: Nazaj v planinski raj, mešan zbor. 3. Hubad: Slovenske narodne pesmi, mešan zbor. 4. Dr. G. Ipavec: Oblačku, četverspev. 5. Križkovsky: Utopljenka, možki zbor. 6. a) Bartl: Na planine; b) Pirnat: Slov. narodne pesmi, mešan zbor. 7. a) Lisinski: Tam gdje stoji; b) Nedvéd: Ljubezen in pomlad, možki zbor. 8. Adamič: Vasovalec, četverspev. 9. a) Dr. Schwab: Večer na morju; b) Zajc: Crnogorac, možki zbor. 10. Pirnat: Pomladna pesem, mešan zbor.

Vpričo občega zanimanja je pričakovati največje udeležbe.

„Sentflorjanski farizeji“ v Trstu, gostilna „pri Francu“, via Ireneo della Croce, so plačali s prispevkom omenjene gostilne drugih 50 K za obrambeni sklad contra Roseggerju.

Albanija in Albanci. Spisal Niko Ninič. Te dni je izšla pod gornjim naslovom

brošurica, ki bo z ozirom na boje, ki se bijejo še vedno v Albaniji, gotovo vsakega zanimala.

Brošurica se dobi v Trstu v Slovanski knjigarni g. J. Gorenjca in po vseh drugih slovenskih knjigarnah.

Brošurica stane 20 stotink.

Halleyev komet. — Včerajšnje precej vedro jutro je bilo jako ugodno za ogledovanje Halleyevega komete. Že dolgo pred vzhodom kometove glave, ki se je vršil za poldne m esto ob 3. uri zjutraj, je bil rep vidljiv, ki ni sicer posebej širok, pač pa ima znatno daljavo 25 do 30 gradov. Jedro komete je kazalo svetlobo zvezde drugega reda in je bil nekoliko zalit. Opazovanju komete je bila že nastala zarja v škodo. Za prosto oko je zginila prikazen ob 3. uri 52 m.; z daljnogledom pa je bil komet še za videti ob 4. uri 20 minut. Nato se je popolnoma potopil v solnčne žarke.

Lepše je bilo opazovati komet na Opčinah, kjer je bil radi širšega obzorja vidljiv že ob 2:45. Okolo obeliska je kar mrgolelo ljudi, ki so priromali na Opčine deloma peš, deloma pa s tramvajem.

Danes zjutraj ob 3. uri je bilo pri Obelisku na Opčinah okoli 2000 ljudi iz Trsta, ki so deloma peš deloma s tramvajem prišli gledat repatice, ki jo je ob jasnem vremenu lepo videti v smeri proti Postojni.

V čast udeležencev mednarodnega časnikarskega kongresa. Dne 18. t. m. priredi tržaška občina v gledališču Verdi na čast udeležencev mednarodnega časnikarskega kongresa slavnostno predstavo. Italijanska dramatična družba Emme Gramatica uprizori tem povodom „La Locandiera“ od K. Goldoni-ja.

Za brate Srbe! Včeraj je prinesel v naše uredništvo, priprosto ključavničar Julijan Kodela 2 K za ponesrečene Srbe. Rekel je: Dam za brate, kolikor morem, ko bi mogel, bi dal več!

Priprosti delavec je torej prvi tržaški Slovenec, ki se je spomnil trpečih bratov. Nadejamo se, da ta izglede priprostega delavca zgane iz mrtvila tudi one druge, ki bi žrtvovali laglje in več!

Potres. Na tukajšnjem c. kr. pomorskem observatoriju so predvčeraj zvečer potresni aparati zabeležili šibek bližnji potres. Začetek ob 9 uri 4' 46 zvečer, maksimum 3 mm ob 9 uri 19' 23", konec ob 9 uri 58' zvečer. — Z Dunaja poročajo od 12. t. m.: Potres, ki so ga sinoči čutili na Dunaju, je glasom beležek seismografičnih aparatov c. kr. centralnega zavoda za meteorologijo in geodinamiko začel ob 9 uri 18' 17". Maksimum circa 0.2 mm zemeljskega tresenja je pričelo ob 9 uri 18' 30". Konec ob 9 uri 24". Pravo ognjišče tresenja utegne biti oddaljeno od Dunaja c. kr. centralni zavod okoli 60 do 70 km.

Listi poročajo, da se je včerajšnji potres čutil po vsem Semeringu in v področju Visle. V Glognicu se je čutilo zelo silno tresenje, gibanje je trajalo štiri do pet sekund in je presegalo vse doslej tukaj opažena zemeljska tresenja. Ure so se ustavile in predmeti so popadali na tla. V mnogih stanovanjih se vidijo na stropih razpoke. Prebivalstva se je polastila panika in je prestrašeno zbežalo na ulice in prebilo del noči na planem.

Pasji kontumac. Kar se ni v tržaški občini od 3. aprila naprej pripetil več noben slučaj pasje stekline, je c. kr. namestniški svetnik odredil, da ima z 12. t. m. prenehati takrat izdana stroga odredba glede pasjega kontumaca, in da morajo v bodoče imeti psi nagobčnike oziroma da se jih ima voditi na vrvici.

Tržaška mala kronika.

Nepopoljšljiva. Viljemina Bonifacio, stara 26 let, stanujoča v ul. Riborgo št. 27, je bilo minoli mesec, izpuščena iz ženske kaznilnice, kjer se je nahajala 18 mesecev. Predsinočnjim se je skregala zadi ljubosumnosti z neko Josipino Franšič in jo je pretepala do krvi. Ko so jo aretirali, se je vedla skrajno arogantno nasproti policijskim agentom.

Umrli je sinoči v bolnišnici Josipina Sončarič, stara 3 leta, stanujoča v ul. San Vito št. 12, ki je minoli mesec padla s tretjega nadstropja.

Nezgodí. G. Manlij Calvisi, star 29 let, lekarnar, vslužben v lekarni Praxmarer in stanujoč v ulici Acquedotto št. 16, se je včeraj popoldne podal s kolesom k „Lovcu“. Na povratku je v „bošketo“ padel s kolesa in si zlomil desno nogo. Z ambulančnim vozom so ga prepeljali v mestno bolnišnico.

Ivan Gorenjc, star 40 let, težak, stanujoč v ulici Molin a vento št. 44, je včeraj delal na nekem parniku, usidranem ob pomolu sv. Terezije. Med delom je padel nekoliko metrov globoko in se pri tem močno poškodoval na raznih delih telesa. Spravili so tudi njega v bolnišnico.

Koledar in vreme. — Danes: Servacij škof. — Jutri: Bonifacij muč.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 17° Cels. — Vreme včeraj: lepo.

Vremenska napoved za Primorsko: Semtertja oblačno. Hladni vetrovi. Temperatura malo spremenjena. V začetku še lepo, potem motno.

Društvene vesti.

Telovadno društvo „Sokol“ v Trstu.

Odborova seja bo danes zvečer točno ob 9. uri v društvenih prostorih. — Ker so za rešiti različne predpriprave za sokolsko slavnost na Proseku, je prisotnost vseh odbornikov nujno potrebna.

Pevsko in bralno društvo „Zastava“ v Lonjerju vabi najuljudnejše zavedne Slovence, Tržačane in okoličane na svojo vrtno veselico, ki se bo vršila na binkoštno nedeljo, dne 15. maja t. l. na vrtu gostilne „Pri Županu“. Na vspeh je petje, igra in ples. Začetek ob 4. uri popoldne. Svirala bo domača godba. Ples bo v prostorih „Konsumnega društva“. V slučaju slabega vremena se veselica vrši prihodnjo nedeljo.

Kolesarsko društvo „Balkan“ priredi na binkoštno nedeljo izlet v Postojno. — Proga: Trst, Lovce, Bazovica, Lokve, Divača, Senožeče, Razdrto, Postojna. Odhod točno ob 6. uri zjutraj izpred kavarnе „Commercio“. — Zdravo!

Rokovnjači. Kdo ne vidi rad vsako leto enkrat te najbolj priljubljene nar. igre? Vsak jo rad vidi, ker nudi zabave in lepega užitka, posebno, ker je prepletena s krasnimi zbori in samospevi. Zato upamo, da privabi ta krasna igra tudi prihodnjo binkoštno nedeljo ob 4.30 pop. v dvorano „Nar. doma“ pri sv. Ivanu obilo občinstva. Po predstavi bo ples do polnoči.

DAROVL

— Za po povodnji ponesrečene v Srbiji je daroval Julijan Kodela, ključavničar, 2 kroni, N. N. 2 K.

— Na poroki g. Martina Hartnerja z gđ. Manfreda se je nabralo K 5:50 za moško podružnico sv. C. in M. — Denar hrani uprava.

— Za moško podružnico sv. C. in M. je poslalo lovsko društvo „Jazbec“ v Materiji K 9:40. — Povodom seje političnega društva za Hrvate in Slovence 8. t. m. v hotelu „Central“ na Kozini nabrala Mila Šiškovč K 16 od spoštov. gg. odbornikov. Denar hrani uprava.

— Na krstu Stanislavice Skrlj v Barokovljah je nabral Ivo Adamič med domačimi 5 K za CMD. — Denar hrani uprava.

Vesti iz Goriške.

Iz Nabrežine. Iz izkaza darovateljev za CMD v 130 št. „Edinosti“ so pomotoma izpuščeni sledeči darovalci:

G. Marko Caharija K 4, g. Andrej Trčon K 3, v lovski družbi pri g. Nemcu nabralo K 12, g. Fran Nemec K 3, prebi-

DVORANA ZA SODNE DRAŽBE
ulica Sanità 23-25 pritličje.

Dražba, ki se bo vršila jutri 14. t. m. od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure pop.

Nekaj kilogramov bele moke, velika slika, srajce, spodnje hlače, maje, sotane, volnene rute, dežniki, prišite odeje, fuštani, flanela, bombaževina, volna, saten, bluže, obleke za otroke, torbice, moderci, žepne rute in druge manufakture.

Javna zahvala.

Podpisani se iz dna srca zahvaljujejo vsem onim cenjenim osebam, ki so jih o priliki prebitke izgube njihovega sina brata in soproga

Andreja

toložili in skazali zadojo čast pokojniku. Posebno bodi izrečena presrečna zahvala vsem, ki so blagega pokojnika tešili v njega dolgi bolezni. Hvala tudi domačemu pevskemu društvu „Adrija“ za ganljivo petje na domu in na pokopališču, č. duhovščini, nositeljicam venčev ter sploh vsem blagim domačinom, ki so se tako obilno udeležili pogreba našega blagega pokojnika. Še enkrat srčna hvala!

BAROKOVJE, 13. 5. 1910.

ŽALUJOČI OSTALI
„PRI JURJU“.

Podpisani si šteje v čast naznaniti slavnemu občinstvu, da je odprl
v ulici Carlo Ghega 11, Telefon 15-67
IZKLJUČNO ZALOGO VINA

konstantnih vrst

belega, rdečega, navadnega in finega iz

„Istituto Agrario Provinciale dell' Istria“

(Deželnega istrskega kmetijskega zavoda)

odlikovanega s častnimi diplomami, zlatimi in srebrnimi svetinjami na razstavah v Trstu leta 1882, Bolcanu 1886, Dunaju 1890 in 1898, Milanu 1894, Ulmu 1900, Turinu 1902 itd. itd.

**: Pod direktnim in stalnim nadzorstvom :
tehničnih organov zavoda.**

Razun tega ima v izključni zalogi vina

Istrskega zavoda „ENOPOLIO ISTRIANO“

uknjižene zadrage z omejeno zavezo producentov vina v Istri.

Prodaja na debelo in drobno.

Postrežba na dom v sodčkih in tudi v buteljkah.

G. FESTI.

Veliki kinematograf **BELVEDEDE**
TRST - ulica Belvedere 19 - TRST

3 NOVOSTI!

... Dne 13., 14. in 15. maja 1910 ...

3 NOVOSTI!

1) Žetev palmovega soka. 2) Izabela Aragonska. (Velika zgodovinska novost). 3) Komisar in meloman. (Komična novost). 4) NB Ponedeljek 2. in praznik 16. maja: Velik komični večer.

Via Giosuè Carducci šte. 9

ŠE NIKDAR V TRSTU

1 vagon 1

kuhinske in namizne posode iz pravega karlbadskega porcelana — PO JAKO ZMERNIH CENAH —

50 stotink kilogram.

Nobena gospodinja naj ne pozabi pokriti svojih potreb pri meni

L. GEWING, ulica Giosuè Carducci 9.

Velike nove prodajalnice pohištva in tapetarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadlon št. 6 - Telefon 22-85 (hiša gledališča Fenice)

Dva oddelka: Fino pohištvo — Navadno pohištvo. Cene zmorne.

Bogata izbira izbira popolnih sob od 300 do 4000 kron. Jedilne sobe. Sprejemne in kadilne dvorane v najuobjejšem slogu. — SPECIJALITETA: Železno in medeno pohištvo

Bogata izbira vsakovrstnih stolic. — Popolne opreme in posamezni deli.

POHIŠTVO

SOLIDNO : in : ELEGANTNO

PO ZMERNIH CENAH

RAFAELE ITALIA

TRST - VIA MALCANTON - TRST

Priporočamo našim **KOLINSKO CIKORIJO!**
- - gospodinjam - - - - iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani. - -

tek plesa v gostilni „Nemec“ K 852, v lovski družbi v Slivnem K 176, g. Ivan Deisinger nabral o priliki krsta Nemčeve Milene K 830, Odbornice in odborniki darovali pri svoji seji 10. maja t. l. K 420 — Skupaj K 4478.

Sokol v Mirnu priredi na binkoštni ponedeljek ob 3. uri popol. veselico na prostornem dvorišču gostilne Josipa Budihna tik cerkve. — Na dnevnem redu so proste (celjske) vaje, mnogovrstna orodna telovadba in nastop naraščaja s praporci.

Sviral bo oddelek vojaške godbe c. in k. pešpolke štev. 47. Po veselici ples v venčkih.

Mirenski „Sokol“ je zelo agilen in po- žrtvovalen ter zasluži krepke opore. Pri- redil je s svojimi skromnimi sredstvi pri- pravno telovadnico, nabavil si vse naj- potrebnejše orodje in je z vstrajnimi vsakovečernimi vajami mnogo napredoval v telovadbi. — Tekom letošnje zime je tudi priredil šest javnih predavanj ter tako po- skrbel tudi za duševno izobrazbo svojih členov.

Prepričani smo torej, da izleti na bin- koštni ponedeljek vsak zaveden Gorican in okoličan v bližnji Miren.

Narodna društva sploh, bratska sokol- ska in kolesarska društva naj prirede skupne izlete do Mirna, da bo prireditel mirenskega Sokola veličastna slovesnost sokolske misli, da se razširi po vsem Mirnu ter okoliči smisel za svobodo, napredek in bratstvo.

Bližnji bratski biljenski „Sokol“ gotovo zleti korporativno v Miren, a pričakuje se tudi iz Gorice, Trsta, Prvačine, Volčjedrage, Dornberga, Černič, Solkana, Deskel, Sela, Ajdovščine in drugod prihod čilih naših Sokolov.

Torej na binkoštni ponedeljek vsi v Miren do gostilne Budihna, kjer ima dru- šтво svoje prostore s krasnim napisom na hiši: „Kdor Slovan, ta Sokol!“ Na zdar!

x Ne trpinčite živali! V ponedeljek je peljal neki Solkanec težko obložen voz gruča po gosposki ulici. Ker sta volička običala sredi ceste, je začel nevsmiljeno pretepati ubogo žival, da so se ljudje zgra- žali. Pristopil je redar in je vzel surovega voznika na zapisnik. Moral bo še odgovarjati na pristojnem mestu.

x Zrelotni izpiti na goriškem učite- ljišču za meščanske in ljudske šole so pričeli v ponedeljek.

Kolajno za 40-letno zvesto službo- vanje je podelil tržaški namestnik učitelju ljud- ske šole v pokopju Antonu Jakobiju in vslužencu na posestvih grofa Attemsa v Podguri, Andreju Klančiču.

x Ceplenje kôz se vrši v Gorici še ves ta mesec.

x Vreme v Gorici je precej časa jako neugodno. Dež in veter sta se menjavala dan na dan, kakor da bi bili v sep- tembru.

x Nezgoda. Josipu Cotič iz Dornberga sta se splašila konja, prevrnila voz ter po- bila Cotiča na tla. Ob padcu si je zlomil rebra in je dobil težko rano na glavi. — V jako opasnem stanju je bil prenešen takoj v goriško bolnišnico.

Vesti iz Istre.

Javen shod sklicuje deželni poslanec gosp. Josip Valentič za v nedeljo 22. t. m. pop. v L a b o r, občina Marezige. Na shodu bo govor o položaju v deželnem zboru istr- skem in zlasti o važnosti šolskega pouka v materinem jeziku.

Želeti je mnogoštevilne udeležbe ne- le od strani domačinov, ampak tudi od strani vseh bližnjih zavednih rojakov, ki naj zvesto čuvajo vsako ped naše slovenske zemlje — zlasti ob tako nevarnih mejah! Na noge to- rej, rodoljubi, in pridite vsi do enega v Labor!

Slovenci, rešite Miljski hrib! — Naša slovenska domovina se ponaša s toliko div- nimi naravnimi krasotami in neprecenljivi- vimi zakladi, kakor razmeroma nobena druga dežela na svetu.

Kje na vsej božji zemlji dobite še en drugi Bled, čudovito Cirkniško jezero, čudovito Postonjsko jamo, zlate vinske gorice itd?

Tak neprecenljivi biser slovenske zem- lje je tudi Miljski hrib, ki se kaže ravno sedaj v vsej svoji nebeški krasoti. Zemlja je tu nadvse rodovitna, umno obdelana, na- sejana z različnim sadunosnim drevjem in plemenito vinsko trto. Ni čudo, da nena- sitni tujec tako poželjivo sega svojo roko po tem očesu slovenske Istre.

Naseljen je ta hrib izključno se sloven- skim ljudstvom, ki pa je v narodnem oziru v skrajni nevarnosti, da se potuji in od- pade od matere Slovenije. Zloglasna „lega“ je ustanovila že pred leti pri Hrvatinih na južnem delu hriba večrazredno laško šolo in na severnem delu Sv. Rok-Korošci-Elerji steza rudeča internacionalna svoje roke. — Da se ta zanemarjeni naš rod še vendar nekoliko brani teh navedenih psevdopri- jateljev, je zasluga naših pevskih društev, ki s slovensko pesmijo in prirejanjem narodnih veselic dramijo svoje rojake, da se vendar še sempatije spominjajo, kakšnega rodu in jezika so. — V enako svrhu narodne pro- buje na Miljskem hribu priredi na binkoštno nedeljo, 15. t. m. lepo narodno slavnost pevsko društvo „Istrski Grmič“ na Spod- nji Skofiji. — Pri tej slavnosti bodo sede-

lovala razna pevsko-bralna društva iz Bo- ljuna, Doline, Mačkoli, Ospa, od Sv. Bar- bare-Elerjev, iz Dekani itd. — Pozivljamo tudi Tržačane in okoličane, posebno Ške- denjce in Magdalencane, da na binkoštno nedeljo prihitijo v velikem številu na Spodnjo Skofijo, da se svojo navzočnostjo navdušijo vrle Skofijce in Miljske hribane za nadaljni neutrudni boj za narodni obstanek in ohr- nitev zlatega Miljskega hriba slovenskemu rodu! — Pridite ogroženim bratom na po- moč!

Istrski vlak odhaja iz Trsta ob 2.35 pop. in se vrača iz Skofij v Trst zvečer ob 8.46 in ob 9.31 — Iz Kastiljone do Skofije stane vlak borih 30 stot. — Na veselo svi- denje torej na Skofiji!!

Slovenska šola v Kopru. Nedolžna deca nas kliče, da jej otvorimo dom, kjer bodo klile in vscvetejo njene vrline; — kjer se zatre zasejani plevel njenih hib; kjer se bodo gojili tisti vzori, ki jih blatna ulica gazi in mori: ljubezen do matice; do slov- stvari.

Skromne so naše moči. Vendar, ako bo vsakdo sodeloval s takim navdušenjem in s tako neodklonljivo voljo, kakor dični naš nekdanji učitelj Pribil, sedaj šolski nad- zornik v Volovski, potem je naša deca že rešena.

Poslušajte gniljivo pismo njegovo: „S položnico pošiljam obnem „Posojilnici“ v Kopru 100 K za slovensko šolo v Kopru, kjer sem deloval 4 leta, in to z željo, da bi se vsak, kdor se je v tej šoli ali sam učil, ali se učil učiti, ali pa poučeval, spomnil tega za slovenstvo v Koprščini tako važnega zavoda.“

Brez te šole bi bilo pač mnogo izmed onih za narod izgubljenih, ki sedaj že pouču- jejo kot vrli učitelji širom Istre. Sprejmite obnem prav srčen pozdrav!

Blagi rodoljub, izpolnila naj se bi Tvoja želja!

Prihodnji priobčimo imena darovateljev za Simčičev sklad.

Druge slovenske dežele.

Grozna smrt dečka. — Šestletni sin pomorskega kapitana Antona Medaniča na Sušaku, je v nedeljo pal z okna v drugem nadstropju na ulico, si razbil lobanjo in čez dve uri umrl.

Književnost in umetnost

Beseda o slovanskem obrednem je- ziku pri kat. Jugoslovanih. Pod tem na- slovom je izšla brošurica, v kateri je pona- tiskljena razprava, ki jo je objavila „Edinost“ pod naslovom: „Škofu Naglu v slovo“. — Priporočamo to brošurico, ki se dobiva v tiskarni „Edinost“ za ceno 30 vinarjev vsem onim, ki se zanimajo za predmetno vpraša- nje. Cisti dobiček je namenjen zgradbi no- vega šolskega poslopja pri sv. Jakobu.

Dobiva se tudi v Slovanski knjigarni g. J. Gorenjca v Trstu.

MALI OGLASI

MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besede. Masno tiskane be- sede se računajo enkrat več. Naj- manjša pristojbina stane 40 sto- tink. Plača se takoj ins. oddelku.

V najem se odda hiša s petimi prostori in 600 sežnji zemlje za pokopališčem. Pojasnila daje Inzeratni odd. Edinosti. 790

Konec sveta se približuje. Repatica Hal- ley je tu, ali jaz imam še dobrega vina in po ceni. Slovenci! pijte moje vino in vam repatica ne bo škodovala. Prihitite vsi v gostilno „Al ginnasio“, ulica Squero nuovo štev. 7. Hinko Kosič. 1273

Tukajšnji denarni zavod išče mlado gospo- dično, Slovento, z tokajšnjim na- stopom službe. Ponudbe pod „Št 793“ na Inzeratni odd. Edinost. 793

Lepa prilika za „peke“! Hiša s popol- noma opravljenim pekarijo se proda ali da v najem pod ugodnimi pogoji takoj v Leacah na Gorenjakem. Pekarna brez konkurence. Hiša je nova, krita z opeko in ima vodovod. Podrobnosti pri lastniku J. Pret- narju, trgovcu na Bledu. 665

Mladega uradnika trgovsko nabraže- nega, večšega slo- venske in nemške korespondence, sprejme večja če- ška tovarna. Eventuelno se sprejme mlad gospod brez prakse. Ponudbe pod „URADNIK“ na Inzeratni oddelku Edinosti (pod št. 657). 657

Meblovana soba se odda z eno ali dve- ma posteljama s l. ju- nijem. Via Lorenzo Giberti št. 6, I. n. 66

Meblovana soba se odda v najem v ulici S. Anastasio 20. 66

Meblovana čista soba s prostim uhodom se da v najem V. Galatti štev. 14, vrata 9

Hočete se prepričati?

obiščite velika skladišča **Marije ud. Salarini** Ponte della Fabra 2 ul. Poste Nuove (vokal Torretto) Aila città di Lodi. Velik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke, zadržani za otroke. Povračniki, močnejše, kakor tudi izah paletotov. Obleke za dom in delo. Delavske obleke. Tirolski leden. Nepremičljivi plaški (priatel angloški) Speotjaliteta: blago tu- in lozemskih tovarn. Izgotovjajo se obleke po meri po najnovjši modri, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah

R. Gasperini, Trst

Telefon štev. 1974. SPEDITER Via Economo št. 10

Prevozno podjetje

o. kr. avstrijskih drž. železnice

Sprejme a zain j anje kakošnegasitodi blaga iz mitnic, dostavljanje na dom.

POŠILJATVE, POTEGA KOVČEGOV. NAJDOGOVORNEJŠE CENE.

Zastopstvo trvdke „CEMENT“

Tovarna cementa „PORTLAND“ v Spljetu.

PRODAJA NA DROBNO CENE BREZ KONKURENCE.

Vožnja z avtomobili

Trst - Barkovlje - Miramar

Trst, Piazza Caserma 3, (Hotel Europa) tel. 23.

Avtomobilska vožnja ob delavnih (ob lepem vremenu). Popoldne odpotuje od zadnje tramvajske postaje v Barkovljah vsakih 20 minut enkrat avtomobil s prostori za 7 oseb. Cena 60 stot. za vsako osebo. Ob nedeljah in praznikih se vozi ves dan od 7. ure ure zjutraj vsakih 10 minut. — Ob delavnih po- sebne vožnje iz Trsta v Miramar. Prvi odhod ob 8. uri zjutraj s trga Caserma. — Za pol- in celodnevne izlete v okolico, Bazovico, Lipico (konjarna), Villor- vicentino (starodaven park), Ogley (staro rimsko mesto z interesantnim domom in c. k. muzejem), Škocjan- sko jamo itd. kakor tudi za vožnjo po mestu so na razpolago avtomobili pod ugodnimi cenami.

Pozor krčmarji!

Restavracija Mahorčič v Motovunu p. Di- vača zraven slovečih škocijanskih jam, z obsežnimi prostori in sobami s senčnatim dvoriščem in krasnim parkom, odda se v najem ali tudi proda. Pojasnila daje lastnica Marija Mahorčič 792

Josip Stofa mizaraki mojster, Trst, ulica Belvedere štev. 8, izvršuje vsakovrstna mizaraka dela.

Lahek zaslužek

za vsakogar

4 do 10 kron na dan

potom prodaje vsakomur potrebnega sredstva. Po- šljite naslov in 75 stot. v znakah in d-bite azorce in prospekte. Trvdka F. P. 206 Dunaj VII Mariahilferstrasse štev. 76.

Posestniki pisalnih strojev.

Kdor se hoče izogniti nadležnim in dragim popravam ter želi ohraniti pisalni stroj v popolnem redu in brezhibnem stanju naj ne zamudi naročiti se za mesečno obdržanje in vzdrževanje pisalnih strojev, s čimer se zanjami stroj za neomejen čas in trajno delovanje. CEN: K 1 — za mesec za stroj.

Alfred Kubiček, Trst

Corso štev. 23, prvo nadstropje.

(Popraviljalna pisalnih strojev s zalogo pečatov barv, trakov itd. itd.)

Ivan Mikeučić & Co.

MEHANIČNA DELALNICA

Trst - Via Tiziano Vecelio štev. 4 - Trst

SPREJEMAJO SE V POPRAVO PARNI STROJI IN KOTLI, VSAKO- VRSTNI MOTORJI NA GAS IN BENZIN. — VSAKOVRSNA INDU- STRIJALNA DELA V KOVINAH IN KOLARSKA BAKRENA DELA.

VSE NAROČBE SE IZVRŠIJO Z NAJVEČJO

..... SKRBNOSTJO IN NATANČNOSTJO. ....

PRORAČUNI IN NAČRTI. TELEFON ŠTEV. 22-53.

kinematograf „Adria“

Odpri se je v Škedenju

Elegantna dvorana, sestavljena po najmodernejših načrtih.

:: Vsaki torek in petek nov program. ::

VSTOPNINA: I. mesto 30 vin., otroci in vojaki 20 vin. II. mesto 20 vin., otroci in vojaki 10 v.

Panificio

renomirana tvornica za pečenje izvrstnega

čajnega in dezertnega kruha.

Preduo nakupite pohištvo, blagovolite obiskati

zalogo pohištva Angelo Palma

TRST, ulica Glosuè Carducci 20, kjer najdete solid. blago

po najnižih cenah.

Pri nakupovanju jedilnih, spalnih in novoporočencem ::: prejernih sob, posebne olajšave :::